

procedura je pro uživatele PC velkým obohacením analytických možností oproti verzi SPSS/PC+ v. 4.0 pro DOS, neboť umožňuje vyhlazené resp. neparametrické grafické zobrazení vztahů mezi objekty.

Procedura RELIABILITY hodnotí klasické modely měření pomocí součtových indexů: Cronbachovo alfa, Guttmanovy modely, dělení na polovinu, paralelní a striktně paralelní měření. Výstupy obsahují informaci o kvalitě škály i o roli jednotlivých položek v ní, popisné i testové statistiky pro porovnání položek, hodnocení předpokladů ap.

Modul je nezbytnou výzbrojí analýzy dat, jakmile se rozhodneme pro práci se SPSS pod Windows. Přímé napojení modulů na grafiku usnadňuje práci a možnost snadného přenosu dat a výsledků do jiných programů (např. EXCEL) rozšiřuje dále varianty zpracování a návazných postupů.

Konzultace:

Otázka 1: *V souboru SPSS/PC+ potřebujeme smazat všechna označení hodnot, proměnných (dlouhé názvy) a missing values. Jak je toho možno dosáhnout?*

Odpověď: Zvláštní příkaz na to není k dispozici. U jednotlivých atributů lze postupovat takto:

a) u 'missing values' použijte příkaz

MISSING VALUES ALL ().

b) u názvů proměnných:

VARIABLE LABELS ALL ' ' .

c) u názvů hodnot

VALUE LABELS ALL -9999 ' ' .

nebo

VALUE LABELS ALL -9999 ' ' .

Příkaz VALUE LABELS nelze v SPSS/PC+ v. 4 plně zrušit, avšak při jeho opakované aplikaci se jeho dřívější parametry ruší a zavádějí se nové. Proto je možné určit jakýkoliv nový název k některé hodnotě, která se v datech, a proto ani v tabelacích, nevyskytuje. V prvním případě " je u proměnných zaveden k hodnotě -9999 prázdný název a počítač zapíše u všech proměnných k této hodnotě 'No Label'; toto hlášení podá také příkaz DISPLAY. V druhém případě se hodnotě přiřadí mezera; i tento název je ohlášen v DISPLAY. Pokud nevyhovuje zápis v DISPLAY, je nutno s vytvořením systémového souboru bez názvů počítat předem a vytvářet jej paralelně nebo uchovávat postupné transformace a změny a finální verzi znovu rekonstruovat. Lze zvolit ještě jiný postup: vytvoříme ASCII tvar finální matice dat a znovu jí vstoupíme do SPSS. Abychom nemuseli vypisovat všechny názvy proměnných, provedeme proceduru LIST CASES=1., která připraví tento seznam tak, že k němu dopíšeme specifikace FREE formátu procedury get. Další možnost je vystoupit do některého tvaru pomocí TRANSFER TO a vrátit se zpět pomocí TRANSFER FROM. Tyto možnosti však ruší určení vynechaných hodnot.

Otázka 2: Číselné hodnoty proměnné byly zaznamenány textově, jako 'string'. Je možné vytvořit z nich číselnou proměnnou?

Odpověď: Zvláštním příkazem v SPSS/PC+ v. 4 ne. U 'krátkých' proměnných s několika kódy je možné použít sekvenci příkazů IF: např. IF (A='1') AA=-1., IF (A='0') AA=0. ... atd. U mnohahodnotových spojitých proměnných je tento postup neaplikovatelný. Jediný příkaz převodu textových proměnných na číselné je postupné číslování pomocí AUTORECODE. Proměnné s celočíselnými vzestupnými hodnotami začínajícími od jedné, které ale nemají hodnoty s nulovými četnostmi uvnitř obsazené škály ani u hodnoty 1, jím mohou být převedeny. Příkaz však poruší původní neceločíselné proměnné. Úplné řešení je možné pomocí programu DBMC/COPY PLUS, který patří do rodiny SPSS. Jeho funkce VALUE úkon provede a po přímém návratu do SPSS je úloha řešena.

Otázka 3: Je možno v proceduře CHAID provést stromovou interakční analýzu pro spojitou číselnou závislou proměnnou?

Odpověď: CHAID je program založený na modelu kategorizovaných proměnných a vychází z četností v kategoriích. Proto číselné proměnné lze v něm použít jen tak, že každou hodnotu považujeme za kategorii (krátké stupnice), nebo tak, že provedeme kategorizaci (vytvoříme intervaly).

Otázky, informace a příspěvky do této rubriky zasílejte na adresu redakce Sociologického časopisu, s označením Rubrika SPSS. Otázky se budeme snažit odpovědět nejen přímo adresátovi, ale také je použít v této rubrice.

Jan Řehák